



MIC COMPENDIU DE ECOLOGIE RURALĂ

România rurală, România „verde”!



Asociația Națională
a Birourilor de Consiliere
pentru Cetățeni



Centrul Independent pentru
Dezvoltarea Resurselor de Mediu
CLUJ NAPOCA

Asociația
Partener
pentru
Tine



De ce avem nevoie și de iarbă?

Proiectul "Avem nevoie și de iarbă!" a debutat cu un concurs de identificare de probleme de mediu în comunitățile rurale românești, concurs în cadrul căruia organizații neguvernamentale din România au argumentat gravitatea problemelor și impactul pe care acestea le au asupra vieții cotidiene a locuitorilor din mediul rural.

Așadar, pentru Asociația Națională a Birourilor de Consiliere pentru Cetățeni (ANBCC) și Asociația Salvați Dunărea și Delta (SDD), "iarba" a devenit leitmotivul problemelor de mediu din zonele rurale din România. Deși verdele este, prin excelență, culoarea definitorie a ruralului, am încercat, prin intermediul acestui proiect, să vedem cât de "verde" este România rurală în prezent.

În concursul de identificare a problemelor de mediu, ne-au ajutat să deliberăm Oana Preda, Magor Csibi și Liviu Mihaiu. Împreună am ales două comunități rurale cu probleme de mediu diferite și în care am promovat participarea publică în rezolvarea problemelor de mediu. Organizațiile care au lucrat la nivel local au mobilizat cetățenii să participe la ateliere de lucru, la concursuri, seminarii și discuții publice. Au scris petiții și scrisori deschise, au monitorizat evoluția problemelor de mediu și au promovat în comunitate soluții posibile pentru rezolvarea problemelor.

Experiența de la **Merișani**, județul Argeș, ne-a dovedit că receptivitatea și creativitatea unor tineri pot fi instrumente utile pentru a convinge un primar să nu lase locul de joacă să devină groapă de gunoi. La **Ocoliș**, județul Alba, am învățat că e suficient să existe un grup de cetățeni proactivi care monitorizează în permanență activitățile mai mult sau mai puțin legale de exploatare de piatră, care au loc într-un sit protejat Natura 2000, pentru a putea depune petiții și contestații la instituțiile abilitate și pentru a putea articula nevoile și interesele cetățenilor.

Acest proiect a dovedit încă o dată că, deși participarea publică nu rezolvă toate problemele unei comunități, ea este cel mai puternic argument pentru schimbare de jos în sus. Prezența cetățeanului în spațiul public rural, odată devenită obișnuință, ar putea marca substanțial deciziile publice din aceste comunități.

Materialul de față prezintă problemele specifice ale locuitorilor din mediul rural, probleme pe care le găsim cu o frecvență ridicată în comunitățile locale din România rurală. Lipsa unui management al deșeurilor adecvat, neglijența sau neștiința cetățenilor, dezinteresul autorităților locale sau regionale, lipsa unor măsuri adecvate de protejare a siturilor naturale – toate acestea





reprezintă cele mai des întâlnite cauze ale problemelor de mediu din comunitățile rurale. România rurală așteaptă, în continuare, să devină "verde"!

Problemele de mediu prezentate în această broșură așteaptă să devină proiecte concrete, atât pentru ONG-urile care le-au identificat cât și pentru potențiali finanțatori și companii responsabile. Am colectat problemele de mediu de la ONG-urile participante în concurs și am realizat acest mic compendiu de ecologie rurală. Tu, dragă cititorule, nu poți decât să îți alegi una dintre problemele descrise și să încerci să oferi sprijin inițiatorilor în rezolvarea ei. Nu se face primăvară cu o floare, știm asta! Noi am încercat în două comunități – Merișani și Ocoliș! Tu ce vei face pentru ca România să devină mai "verde"?

Echipa de implementare a proiectului





Asociația Partener pentru Tine - Merișani, județul Argeș

În comuna Merișani există gropi de gunoi improvizate sau locuri de depozitare a gunoiului care nu sunt dezafectate și unde cetățenii continuă să arunce gunoaiile menajere și animaliere. Depozitarea gunoierelor menajere are un impact negativ asupra comunei:

- poluează sursele de apă potabilă, fie că vorbim de fântâni publice sau private, fie că vorbim de lacurile aflate pe teritoriul comunei;
- poluează solul, atmosfera și apa râului Argeș, afectând calitatea apei pentru localitățile din aval;
- pune în pericol sănătatea publică, fiind un posibil focar de infecție;
- afectează imaginea comunei Merișani.

Consecințele lipsei de grijă

Aruncarea necontrolată a gunoiului în gropi improvizate are un impact negativ, semnificativ asupra mediului înconjurător. Pe măsură ce deșeurile se descompun, se creează un amestec de lichide toxice, non-toxice și apă, care poate să ajungă la sursele locale de apă, contaminând apa potabilă.

Deșeurile aruncate în locuri care nu sunt amenajate special pentru acest lucru atrag muște, șobolani și alte animale care pot să răspândească boli. Mai mult, sunt emanate gaze inflamabile și explozive. În unele situații, deșeurile strânse în aceste gropi improvizate sunt arse chiar acolo, ceea ce constituie un mare pericol de explozie.

Poluarea aerului cauzată prin arderea acestor gunoaie dăunează și ea comunităților locale. O altă consecință este producerea efectului de seră care conduce la schimbări climatice.

Cum se răspândesc bolile

- prin introducerea agenților patogeni în mediul înconjurător. Aceștea pot afecta zone geografice mari prin transportul lor dintr-o parte în alta sau prin contractarea lor de către oameni sau animale;
 - prin crearea unui mediu propice apariției și dezvoltării bacteriilor și altor agenți patogeni, care nu ar fi apărut dacă eliminarea deșeurilor ar fi fost făcută într-un mediu controlat.
- 

„Ca la carte”

O groapă de gunoi trebuie să fie bine izolată printr-un strat de argilă, o membrană de clorură de polivinil și un strat de drenaj, precum nispul. Această căptușeală poate dispune și de un sistem de colectare a lichidelor, protejând pânza freatică, și un sistem de colectare sau de ardere în siguranță a gazelor emise. Astfel, se încearcă prevenirea sau minimalizarea consecințelor asupra mediului înconjurător și asupra sănătății publice.

În comuna Merișani, Asociația Partener pentru Tine a realizat următoarele activități:

Seminarul public „Sănătatea publică și mediul” organizat pe data de **9 iunie 2010** la Școala Generală Merișani orele 12.00. Cu această ocazie, 15 copii, elevi ai Școlii Merișani au dezbătut probleme legate de protecția mediului, importanța educației comunităților pentru protejarea și menținerea unui mediu cât mai curat și sănătos. Evenimentul s-a bucurat și de prezența unui reprezentant al Agenției de Protecție a Mediului Argeș - domnul Mircea Bezdedeanu. Cu acest prilej, reprezentantul Agenției de Protecție a Mediului a prezentat rolul rețelei Natura 2000 și aria avifaunistică protejată prin această rețea existentă pe teritoriul comunei noastre, Lacul de acumulare Merișani.



Ecologizarea albiei Râului Argeș, mai exact a lacului de acumulare din Merișani. Acțiunea, la care au participat 20 de voluntari, în special copii și tinerii din Malul Vânat, a avut loc pe data de **3 iulie 2010**. Primăria Merișani a sprijinit această acțiune prin oferirea unui spațiu de depozitare a gunoaielor strânse și ridicarea acestora de către serviciul de salubritate. Anterior activității de salubritate, a avut loc un atelier de discuții cu copiii din Malul Vânat privind importanța protejării mediului, probleme și soluții.



Desene pe asfalt, evenimentul organizat în parteneriat cu Primăria Merișani, a avut ca scop sensibilizarea copiilor din Merișani și a comunității privind păstrarea curățeniei și protejarea mediului înconjurător în propria lor comună. Evenimentul a avut loc pe data de **27 iulie 2010** în parcare Primăriei Merișani, iar la concursul de desene pe asfalt au participat 38 de copii din comuna Merișani, reprezentanții Primăriei Merișani și ai celor trei organizații implicate în proiect (Asociației Partener pentru Tine, ANBCC și SDD).



Toate aceste acțiuni au avut un impact deosebit în ceea ce privește percepția comunității, mai ales a copiilor, asupra necesității protejării mediului și importanța consolidării educației ecologice la nivel local. Proiectul la nivel local se va încheia cu o serie de recomandări pentru autoritățile locale cu competențe în rezolvarea problemelor de mediu. Aceste recomandări sunt bazate pe informații culese de la cetățeni pe parcursul proiectului și pe nevoile identificate în timpul atelierelor de către tinerii din comunitate. Ele se referă la serviciul de saubrizare și modul în care acesta funcționează la nivel local, colectarea deșeurilor, infrastructura de bază, stradală, de colectare a gunoiului, necesitatea unor panouri de avertizare sau sensibilizare a cetățenilor care aruncă gunoiul în locuri neamenajate și dezafectarea fostelor gropi de gunoi și reutilizarea lor în alte scopuri (spații de joacă pentru copii, spații de organizare de târguri comunale etc.).

Centrul Independent pentru Dezvoltarea Resurselor de Mediu, Cluj-Napoca – Ocoliș, județul Alba

Problema—exploatarea dacitului industrial la Ocoliș

La Ocoliș, compania SC Kemna Materiale de Construcții SRL propune exploatarea în carieră deschisă a dacitului industrial și de construcții. În aceeași zonă vizată, compania SC Ancandra Trans SRL exploatează încă din octombrie 2009 cantități masive de dacit industrial fără să dețină un acord de mediu și în ciuda măsurii de sistare a activității dispuse de Garda de Mediu.



Scara industrială a acestor exploatări, de peste 10 ha, apropierea față de sat și faptul că aceste exploatări ar funcționa în același timp fac ca impactul asupra satului să fie distrugător și ireversibil. Localitatea Ocoliș, situată în rețeaua de arii protejate la nivel european NATURA 2000 (aria de protecție specială avifaunistică ROSPA 0087 Munții Trascăului și în situl de importanță comunitară ROSCI0253 Trascău) găzduiește specii importante de faună și floră iar peisajul său intact și arhitectura tradițională a satului fac din zonă un areal important pentru turism.

Impactul ecologic

Legea interzice desfășurarea activităților care pot avea efecte adverse asupra integrității habitatului și a speciilor de interes comunitar. Activitățile de exploatare în carieră a materialelor de construcții fac parte dintre cele cu impactul cel mai distrugător și mai persistent în timp asupra speciilor de plante și animale de pe raza localității Ocoliș, parte a rețelei de arii protejate la nivel european NATURA 2000. În ciuda prevederilor legale, cele două situri NATURA 2000 nu sunt încadrate în planurile de urbanism ale Comunei și pentru cariera propusă nu s-a întocmit și aprobat un plan de urbanism specific. Ca atare, există premisele ca implementarea proiectului să determine distrugerea definitivă a peisajului din spațiul comunei.

De asemenea, defrișările preconizate pe muntele Jădovina—parte integrată în situl Natura 2000 ROSCI0253 Trascău și în situl Natura 2000 ROSPA0088 Munții Trascăului— împreună cu vibrațiile produse de activitatea industrială, vor duce la alunecări de teren periculoase și vor favoriza inundațiile. Totodată, pe termen mediu și lung este așteptată dispariția sau perturbarea unor specii rare de plante și animale (ciocănitoarea neagră, bufnița mare, lilieci aflați pe cale de dispariție, râsul etc.), dar și afectarea rezervațiilor naturale aflate în imediata apropiere: Cheile Runcului, Cheile Pociovaliștei, Laricetul de la Vidolm, Scărițe Belioara.

Compania susține că proiectul reprezintă „o dezvoltare reală care să permită acumularea de fonduri care să fie investite în protecția mediului.” Proiectul în discuție nu are nicio legătură cu protecția mediului și deci investițiile în protecția mediului sunt irelevante. Deasemenea, 30 de zile acordate reecologizării și 12-36 luni pentru monitorizare post-închidere nu înseamnă o investiție în protecția mediului.



Impactul asupra sănătății populației

Praful emanat în urma exploziilor, a tăierii pietrei și a concasării va fi respirat timp de ani de zile de către locuitorii comunei și va putea ajunge în fântânile descoperite cauzând boli respiratorii, boli de plămâni, accentuarea bolilor de inimă, boli gastrice (dacă se consumă în mod repetat apă murdară) și chiar cancer pulmonar.

Substanțele toxice rezultate în urma activității industriale (emisii de pulberi în suspensie și sedimentabile datorate funcționării utilajelor de prelucrare, împușcăturilor în cariera și din activitățile de transport din carieră) pot fi purtate de vânt, ploaie în pământul cultivat, pe zarzavaturile și poamele consumate de localnici (inclusiv pe ciuperci, plante medicinale și fructe de pădure) cauzând boli gastrice.

Zgomotul foarte puternic provocat de utilajele de exploatare și lucrările de împușcare (se vor folosi în total 5400 kg de explozibili pe an) și cel permanent întreținut de motoare, mașini de concasare etc. afectează atât pe termen scurt cât și pe termen lung liniștea și sănătatea psihică a localnicilor. Efecte probabile: stres, nervozitate accentuată, oboseală, dureri de cap, nesomn.

Impactul asupra vieții locuitorilor

Vibrațiile produse de detonările cu dinamită și circulația autobasculantelor afectează fundațiile caselor și rezistența pereților și a acoperișurilor generând crăpături ale pereților, dislocarea pietrelor din fundații, infiltrarea apelor în pivnițe, destabilizare și chiar căderea clădirilor.

Având în vedere faptul că majoritatea populației din zonă depinde de creșterea sănătoasă a animalelor, riscurile exploatării sunt ridicate întrucât căderile de piatră necontrolate, exploziile și hurele continue ale mașinilor pun în pericol viața animalelor. De asemenea, calitatea laptelui va scădea foarte mult din cauza depunerii de praf calcaros și dacitic pe iarba pășunată. Mai mult, depunerile de praf pot duce în timp la îmbolnăvirea repetată a vitelor.

În comuna Ocoliș, strategia adoptată de organizația locală a fost de continuare a campaniei Salvați Ocolișul!, campanie începută în 2009. Activitățile derulate în plan local au avut două componente: o componentă de advocacy prin petiții, sesizări și recomandări către instituțiile abilitate și una de informare pentru cetățeni privind oportunități de dezvoltare rurală prietenoasă cu mediul. Componenta de advocacy s-a bazat, în mare măsură, pe observațiile unui grup activ de cetățeni care



monitorizează constant evoluția proiectelor miniere din zonă.

Astfel, s-au descoperit exploatări ilegale de dacit industrial, exploatări deschise de către companii ale căror avize de mediu fie nu existau fie erau expirate. În baza informațiilor și fotografiilor de la cetățeni au fost depuse sesizări la Agenția Națională pentru Resurse Minerale. Pe baza acestor monitorizări au fost formulate recomandări către instituțiile locale și centrale cu putere de decizie în problemele zonelor protejate: Agenția pentru Protecția Mediului Alba, Garda de Mediu Alba, Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național și către Muzeul Național al Unirii Alba-Iulia, structura de management a sitului NATURA 2000 ROSCI0253 Trascau reprezentată de Clubul de Ecologie și Turism Montan AlbaMont Alba-Iulia.

Cea de-a doua componentă a demersului de la Ocoliș a avut drept scop informarea cetățenilor despre potențialul turistic al unui sit Natura 2000 și a zonelor rurale tradiționale. Dezvoltarea turistică a zonei este o alternativă durabilă la exploatarea minieră, care ar produce avantaje materiale doar pe termen scurt și fără beneficii substanțiale pentru comunitate. În cadrul întâlnirilor, cetățenii au fost informați cu privire la finanțările disponibile în prezent pentru proiectele de dezvoltare rurală, atât în domeniul turismului rural cât și în domeniul agriculturii și a dezvoltării activităților economice în mediul rural.

Recomandările care au rezultat în urma activităților din cadrul proiectului se referă în principal la modul în care se acordă avizele de mediu pentru firmele care deschid exploatări miniere, la managementul defectuos al ariilor protejate, la lipsa informațiilor privind fondurile de dezvoltare rurală și la modul în care autoritățile publice locale înțeleg să rezolve problemele de mediu și să promoveze dezvoltarea durabilă a comunităților rurale.

Asociația Raza Speranței din Ardeal – satul Silivaș, județul Alba

Silivașul, o mică așezare din comuna Hopârta se numără astăzi printre zonele expuse degradării în ceea ce privește calitatea mediului înconjurător. Reprezentanții organizațiilor neguvernamentale de mediu din județul Alba semnalează problemele grave legate de depozitarea deșeurilor în zone neamenajate, defrișări necontrolate, acțiuni care decurg din lipsa de educație ecologică a membrilor comunității locale însă nu mai puțin din atitudinea autorităților regionale și lipsa fondurilor destinate protejării mediului.



Soluția propusă de *Asociația Raza Speranței din Ardeal* pentru ecologizarea punctelor vulnerabile presupune recrutarea unui grup de voluntari din rândul elevilor și tinerilor cu sprijinul cărora se vor derula activități de protecție a mediului și campanii de conștientizare în rândul cetățenilor. *Raza Speranței* beneficiază de suportul unor parteneri la nivelul organizațiilor și grupurilor educaționale și de acordul Primăriei Hopârta pentru susținerea unui proiect ce își propune să rezolve chestiunile legate de atragerea unui finanțator, dotarea cu pubele pentru colectarea diferențiată a deșeurilor, organizarea campaniilor de educație ecologică, amenajarea pe un teren disponibil a unei livezi în care zece adulți fără locuri de muncă să poată fi angajați.

Asociația Pentru Dezvoltare Comunitară Nehoiu – satele arondate orașului Nehoiu, județul Buzău

Reprezentanții *Asociației Pentru Dezvoltare Comunitară Nehoiu*, promotori ai protecției mediului și susținători ai educației ecologice în rândul tinerilor au semnalat o serie de probleme legate de calitatea mediului la nivelul orașului Nehoiu și a satelor arondate și au propus autorităților locale un parteneriat pentru reabilitarea spațiilor verzi și a celor de joacă pentru copii, dar și pentru susținerea campaniilor de conștientizare în rândul cetățenilor, campanii adresate în aceeași măsură locuitorilor zonelor rurale și urbane.

Implicarea organizațiilor neguvernamentale, a instituțiilor publice și a autorităților regionale în desfășurarea acestui tip de activități va contribui la creșterea nivelului de eficiență în ceea ce privește aplicarea strategiilor de preservare a mediului și a participării societății civile.

Este necesară identificarea imediată a unor soluții pe termen lung pentru problemele de mediu, în special pentru protejarea zonelor expuse la inundații, curățarea albiilor râurilor folosite ca spațiu de depozitare pentru deșeurile menajere și întreruperea defrișărilor necontrolate și care nu sunt urmate de acțiuni de împădurire. Riscul inundațiilor și al alunecărilor de teren este sensibil amplificat de aceste activități care se desfășoară de cele mai multe ori ilegal.



Fundația Culturală Roșia Montană – Roșia Montană, județul Alba

Construit în prima jumătate a secolului al XVIII-lea, lacul Tăul Mare reprezintă astăzi unul dintre obiectivele naturale de tradiție ale localității Roșia Montană, dar nu mai puțin un factor real de pericol atât pentru siguranța locuitorilor din împrejurimi cât și pentru mediu. Riscul de inundații în zonă crește pe măsură ce sistemul de siguranță al barajului se degradează, în vreme ce scurgerea apelor reziduale și a celor poluate cu uleiuri în urma exploatării de cupru de la Roșia Montană pun în pericol nu numai flora și fauna acvatică, ci afectează în mod direct sănătatea tuturor membrilor comunității locale.

Mobilizarea cetățenilor din Roșia Montană și din împrejurimi pentru consolidarea sistemului de evacuare a apelor a constituit și în trecut una dintre soluțiile unei probleme pe care astăzi autoritățile locale trebuie să o trateze ca pe o chestiune urgentă. Pentru derularea programului de consolidare a sistemului de siguranță și pentru ecologizarea lacului, *Fundația Culturală Roșia Montană* solicită sprijinul administrației locale, în măsura în care factorii decizionali regionali pot aproba fonduri pentru lucrări, utilaje și personal calificat destinate intervențiilor mai ample de refacere a structurii de siguranță a barajului Tăul Mare.

TAUL MARE – intrare, acces către tunelul de evacuare a apei



Asociația pentru Dezvoltare Durabilă OPTIM – Pădurea Rediu, județul Botoșani

Amplasarea necontrolată a deșeurilor și arderea vegetației uscate în Pădurea Rediu duce la pericole de incendii și la pericole privind sănătatea populației.

Asociația pentru Dezvoltare Durabilă OPTIM își propune prezervarea mediului, menținerea biodiversității în zonele expuse constant poluării și care reprezintă un factor major de risc pentru sănătatea cetățenilor, pentru integritatea florei și faunei locale.



Printre factorii declanșatori ai acestor procese de degradare a sănătății mediului se numără neglijența cetățenilor în ceea ce privește depozitarea deșeurilor menajere, arderea necontrolată a vegetației uscate și în general lipsa unor concepte elementare de educație ecologică. Acești factori pot duce, în condițiile neimplicării societății civile și a autorităților locale, la amplificarea problemelor de mediu până la cazuri de alterare a sănătății cetățenilor, dispariția unor specii de insecte sau declanșarea incendiilor.

Asociația pentru Parteneriat Comunitar (APC) Brașov – barajul Dridif, comuna Beclean, județul Brașov

Conștientizarea riscurilor ce decurg din slaba preservare a mediului înconjurător la nivelul comunităților locale reprezintă, la momentul actual, una dintre chestiunile majore ale administrației județene din Brașov, cât și ale organizațiilor de mediu. Starea apelor râului Olt pe acest segment este afectată în mod direct de lipsa măsurilor de protecție și epurare a apelor deversate în râu și de nivelul scăzut de educație ecologică a cetățenilor din cele 12 comunități identificate în zona bazinului hidrografic Olt în județul Brașov.



Barajul de la Dridif din comuna Beclean s-a transformat, cu timpul, într-o groapă de gunoi, un punct în care se adună toate resturile purtate de apele Oltului. Inevitabil, pescuitul a devenit în zonă un adevărat factor de risc pentru sănătatea locuitorilor, în vreme pânza freatică expusă poluării face ca apa extrasă din puțurile de mare adâncime să-și piardă din puritate.

Programele de ecologizare desfășurate anual de organizațiile negruvernamentale, de autoritățile locale sau județene presupun participarea a sute de voluntari, printre care se numără și locuitori ai comunităților afectate în mod direct de poluarea apelor Oltului, însă implicarea lor activă nu pare să dea rezultate pe termen mediu și lung, de vreme ce punctele vulnerabile rămân în continuare expuse degradării, iar cetățenii folosesc și acum malurile Oltului și ale afluenților drept gropi de gunoi.

În scopul eficientizării acestor campanii, *Asociația pentru Parteneriat Comunitar Brașov* derulează proiecte de implicare a cetățenilor în probleme legate de protejarea mediului înconjurător.

Asociația pentru Tânărul European, Cărbunești – comuna Ariceștii Zeletin, județul Prahova

Comuna Ariceștii Zeletin din județul Prahova se numără la ora actuală, din păcate, printre zonele afectate în mod direct de defrișările masive, depozitarea constantă în spații neamenajate a deșeurilor menajere și a altor resturi ce contribuie activ la degradarea mediului înconjurător și implicit, a calității vieții cetățenilor comunității.

Inițiativa mobilizării unui număr de locuitori pentru derularea unui program de ecologizare a zonelor expuse poluării din arealul comunei aparține *Asociației pentru Tânărul European*. Această organizație neguvernamentală își propune, alături de autoritățile locale, soluționarea problemelor de mediu pe termen mediu și lung, prin susținerea campaniilor de conștientizare la nivelul comunității Ariceștii Zeletin, prin organizarea grupurilor de voluntari și stabilirea unei strategii de rezolvare a problemelor legate de preservarea mediului.



Asociația Pro Democrația Oradea – platoul Vașcău, județul Bihor

Cea mai înaltă cascadă subterană permanentă din România, adăpostită, pe platoul Vașcău, de Peștera Câmpeneasa a devenit, în ultimii ani, un adevărat canal de deversare a deșeurilor pentru localnicii din Izbuc și Călugări, nu mai puțin pentru miile de turiști care vizitează regiunea, în special în preajma sărbătorii Sfintei Maria. Vor transforma unul dintre obiectivele naturale unice în Europa Centrală într-o groapă de gunoi pentru că suma de 5 lei/lună pentru colectarea deșeurilor pare localnicilor de neachitat? Aceasta este chestiunea la care reprezentanții ONG-urilor de mediu trebuie să răspundă, alături de autoritățile locale și de cetățenii prin implicarea activă într-un program de ecologizare a regiunii, cât și prin derularea unei campanii de conștientizare la nivelul comunității și a instituțiilor locale.



Implementarea proiectului, în cadrul programului Dialogul Social, presupune elaborarea unei noi strategii de colectare a deșeurilor, având în vedere și ineficacitatea la nivel de educație ecologică pe termen scurt și mediu a campaniei similare din 2008, implementată de reprezentanții Asociației Pro Democrația Oradea.

Fundația Noi Orizonturi, biroul Cluj-Napoca – rezervația naturală lacul Săcălaia, județul Cluj

Prea des s-a presupus, în trecut, că scopurile comunităților locale și cele ale ariilor protejate sunt în conflict. Ca rezultat, administrarea ariilor protejate a inițiat, deseori, controale și regulamente, presupunând o incompatibilitate între cele două grupuri de interes. Astfel, comunitățile locale au fost îndepărtate de ariile protejate de lângă sau din jurul caselor lor. Dar de fapt, ariile protejate și localnicii se pot ajuta deseori reciproc și pot deveni avocați puternici ai nevoilor fiecăruia dintre ei:



comunitățile locale pot beneficia financiar și în alte moduri de ariile protejate; în timp ce ariile protejate pot beneficia din implicarea localnicilor în planificarea și managementul lor.

[Sursa fotografiei: simplis.wordpress.com]

Comuna clujeană Fizeșu Gherlii este situată în partea de est a județului Cluj, la 7 km distanță de orașul Gherla și la 60 km de municipiul Cluj-Napoca. Pe teritoriul acestei comune se află și Rezervația naturală „Lacul Săcălaia”, supranumit și "Lacul Știucilor" datorită populației de știuci care trăiește în aceste ape.

Printre numeroasele sale caracteristici putem enumera: este singurul lac natural din Transilvania care a suferit o minimă influență negativă semnificativă umană; este cel mai adânc lac dulce din țară, profunzimea sa ajungând la cca. 10 metri și este singurul lac din România pe luciul căruia se dezvoltă plaurul (formațiuni de stuf plutitoare), la fel ca în Delta Dunării.

Membrii comunităților au foarte puține informații despre ce trebuie făcut și ce nu trebuie făcut într-o zonă declarată drept arie protejată. În planul activităților concrete de conservare a ariilor protejate, nu s-a făcut decât foarte puțin și aceasta în principal din lipsa de resurse financiare.

Zona naturală face parte din comunități cu istoric în exploatarea resurselor naturale: creșterea animalelor, exploatarea lemnului sau pescuitul. Includerea terenurilor în zona de arii protejate determină astfel situații conflictuale între cei care vor ca legile rezervațiilor naturale să fie respectate și comunitățile locale. Activitățile tradiționale ale locuitorilor au devenit pericole pentru protejarea florei și faunei locale, iar procesul de adaptare a comunităților la această nouă situație este foarte anevoios.

Asociația pentru Inițiative de Dezvoltare a Comunităților din Oltenia de Nord (IDCON), Arcani - comuna Arcani, județul Gorj

Populația din spațiul rural de pe raza Comunei Arcani aruncă deșeurile casnice la întâmplare, în jurul casei de locuit, pe malul apelor, în apă, pe marginea drumurilor dintre terenurile agricole, depozitează gunoaiele în pădure, în zăvoaie, pe dealuri, contribuind astfel la deteriorarea mediului înconjurător. Cetățenii din comunitate au respect prea puțin față de mediul înconjurător. Pentru rezolvarea problemelor din comunitate, Asociația IDCON și-a propus să deruleze activități de educare a cetățenilor din comuna Arcani în vederea protejării mediului înconjurător. Implicarea în păstrarea curățeniei în comună, protejarea biodiversității și a habitatului natural, colectarea selectivă a deșeurilor și valorificarea eficientă a resurselor naturale – toate acestea sunt problemele luate în calcul de Asociația IDCON.



Problema de educație a cetățenilor are un impact major asupra mediului înconjurător deoarece comunitatea se confruntă cu poluarea excesivă a râurilor Jales, Sohodol, Livadia, Fântânele, Mateiu și Gomnuse în care ajung resturi menajere, pet-uri, materiale solide feroase și neferoase. Calitatea apei râurilor ridică probleme fiindcă sursele de poluare s-au înmulțit continuu, afectând grav fauna acvatică, punând în pericol viața multor plante și animale de apă (vidra și peștele-zglavoc deja au dispărut). Pădurea din comună a intrat în derivă ecologică din cauza gunoaielor depozitate, a pășunatului excesiv și a tăierilor abusive de arbori.

Asociația pentru Parteneriat Comunitar Focșani – Valea Zăbalei, județul Vrancea

Depozitarea haotică a rumegușului rezultat în urma exploatărilor forestiere din localitățile situate pe Valea Zăbalei din județul Vrancea are ca rezultat poluarea râului Zăbala și a solului din localitățile riverane. Acest lucru este generat de lipsa unui sistem de tratare a deșeurilor, în contextul păstrării obiceiurilor vechi de a arunca resturile la marginea grădinilor/satului sau pe malul apei, cu impact asupra calității solului și a apelor.

Cu toate că există peste 250 de operatori forestieri în comunele situate pe Valea Zăbalei, nu există nicio structură de cooperare (tip grup de lucru sau rețea, la diferite nivele) pentru prevenirea și înlăturarea poluărilor sau să fi existat anterior o inițiativă prin care deșeurile rezultate în urma exploatărilor forestiere să fie valorificate.

Problema de mediu pe care ne dorim să o rezolvăm (poluarea râurilor și a solului cu rumeguș) este, de fapt constituită, de lipsa implicării/participării cetățenilor, agenților economici și a administrației locale din 5 comune din județul Vrancea în ceea ce privește protejarea mediului înconjurător.

Asociația Jurilovca 21 – Jurilovca, județul Tulcea

Lipsa unui sistem de management integrat al colectării deșeurilor menajere la nivelul administrației publice locale Jurilovca – aceasta este problema pe care o iau în calcul reprezentanții Asociației Jurilovca 21.

În iunie 2009 au fost închise rampele de gunoi, primăria a realizat trei platforme de colectare "selectivă" a gunoiului menajer amplasate fie în zona centrală a localității (unde sunt aproximativ 150 de apartamente), fie la periferia localității. Rampele amplasate nu acoperă decât aproximativ un sfert din numărul gospodăriilor localității, neexistând absolut niciun sistem concertat de informare cu privire la modul de utilizare al acestora.



Consecința acestui fapt este că, din păcate, nu se realizează o colectare selectivă reală. Pe aceste platforme există 3 containere și o casetă de colectare a deșeurilor de tip PET, dar utilizatorii acestora, nefiind informați asupra modului de utilizare și nici nu le folosesc în scopul pentru care au fost realizate.

Există un contract între primăria Jurilovca și o firmă de salubritate din Tulcea, dar reprezentanții Asociației Jurilovca 21 n-au identificat încă dacă aceeași firmă are obligația de a prelua și PET-urile. Societățile comerciale au obligația de a avea încheiate contracte cu firmele de colectare a deșeurilor reciclabile, dar aceste contracte sunt, în majoritate de formă, PET-urile ajungând tot la cele trei platforme mai sus menționate și contribuind, astfel, la deteriorarea mediului înconjurător.

Fundația Comunității Sibiu – comuna Rășinari, județul Sibiu

În comuna Rășinari depozitarea deșeurilor menajere constituie problema de mediu pe care reprezentanții *Fundației Comunității Sibiu* își propun s-o rezolve. De cele mai multe ori, serviciul de salubritate colectează deșeurile menajere o singură dată pe săptămână și le depozitează în locuri neamenajate în mod corespunzător, așa-zisele "gropi de gunoi". În comuna Rășinari, problemele identificate sunt cele legate de lipsa unor pubele speciale de sortare a deșeurilor menajere pe categorii. De



asemenea, deși există o hotărâre de Consiliu Local în acest sens, încă sunt foarte mulți cetățeni care nu au un contract cu firma de salubritate. Aruncarea și depozitarea deșeurilor pe locuri virane, spații verzi, pe râuri afectează grav mediul înconjurător. O altă problemă identificată este cea a lipsei unei informări constante a cetățenilor cu privire la efectele pe care le au deșeurile menajere asupra mediului înconjurător. Rășinariul este o localitate turistică, parte integrantă din zona numită Mărginimea Sibiului, cu potențial turistic – localitatea de origine a lui Octavian Goga și Emil Cioran. Prezența deșeurilor afectează, fără îndoială, potențialul turistic al zonei.

Asociația Părinților Colegiului Național "Barbu Știrbei" Călărași – comuna Valea Mostiștei, județul Călărași

Microregiunea Valea Mostiștei s-a constituit prin asocierea unui număr de 10 administrații publice locale. La ora actuală, nu există în această zonă un management potrivit pentru gestionarea fracției denumite gunoi de grajd (deșeuri biodegradabile). Ponderea acestei fracții reprezintă 75% din deșeurile generate de locuitorii comunității. Gropile de gunoi care preluau până acum această fracție au fost închise, iar operatorii locali nu preiau decât deșeurile menajere.

În contextul în care Microregiunea Valea Mostiștei are un deosebit potențial turistic focalizat pe pescuit sportiv și de agrement, impactul pe care îl generează această fracție este unul devastator deoarece anulează posibilitățile de a spori gradul de atractivitate al acestei zone.



De asemenea, analizele efectuate pentru primele două straturi acvifere semnalează concentrații peste limita admisă a diversilor factori poluanți, nitrați, nitriți etc. Este cert că una dintre sursele de poluare o constituie deșeurile biodegradabile depozitate necorespunzător și care sunt în permanență spălate de apele pluviale și de zăpezile topite.

Lipsa posibilităților corespunzătoare de gestionare a gunoiului de grajd, expune crescătorii de animale la măsurile coercitive prevăzute de legislația de mediu. Cetățenii sunt descurajați, astfel, să mai crească animale - o ocupație de bază în această zonă a României.

Club Sportiv Ulpianum Oradea – defileul Crișul Repede, județul Bihor

Depozitarea haotică, în mediul înconjurător, a deșeurilor, în special a PET-urilor reprezintă problema luată în calcul de reprezentanții Clubului Sportiv Ulpianum Oradea. Este vorba atât de mediul rural, de zone turistice, ape curgătoare, zone montane, cât și de mediul urban, iar rezolvarea acestei probleme se poate face prin implementarea unui sistem inovator de colectare selectivă, cu implicarea autorităților publice

Impactul este cel cunoscut de majoritatea dintre noi – peșteri unice în România inundate de PET-uri, parcuri, zone verzi și campinguri sufocate de acestea. Un exemplu în acest sens îl constituie Defileul Crișului Repede, cu un potențial turistic extraordinar, un alt exemplu este peștera Câmpenească de pe platoul carstic Vașcău care adăpostește cea mai mare cascădă subterană din România (peste 40 de metri înălțime) și care este inundată de tone de ambalaje din plastic. Impactul acestei probleme asupra mediului este distrugerea tezaurului natural al zonelor verzi, pierderea identității naturale și slăbirea puterii de regenerare a mediului pe termen lung.



Asociația pentru Ecologie și Turism Năsăpiște Cugir – comuna Șibot, județul Alba

În comuna Șibot, locuitorii satelor componente, precum și autoritățile publice locale, nu au preocupări referitoare la cunoașterea cerințelor legislative în domeniul protecției mediului sau privind necesitatea adoptării unui comportament ecologic de partea cetățenilor.

Proiectul Asociației pentru Ecologie și Turism „Năsăpiște” din Cugir își propune să contribuie la creșterea implicării comunității rurale din satele aparținătoare comunei Șibot în domeniul protecției mediului și al dezvoltării socio-economice durabile.

În mediu rural și, în particular, în satele aparținătoare comunei Șibot, locuitorii au rețineri privind comunicarea cu autoritățile publice și nu adresează întrebări asupra unor teme de interes public. Majoritatea intervențiilor au ca scop lămurirea/rezolvarea unor probleme personale legate de fondul funciar și de traiul zilnic. La întâlnirile dintre cetățeni și autoritățile publice locale, principalele subiecte abordate sunt: condițiile de pășunat ale animalelor, acordarea subvențiilor și a ajutorului social. Singurul calendar urmărit de comunitate este acela al datelor privind

desfășurarea „târgului de țară”. Atât locuitorii, cât și autoritatea publică locală nu dezbat probleme legate de mediu – dezbaterile legate de protejarea mediului înconjurător încă își așteaptă debutul în comunitățile rurale!

Asociația Finteușu Mic – comuna Satulung, județul Maramureș

Ecologizarea spațiului public și amplasarea de containere destinate colectării selective a deșeurilor sunt problemele pe care se concentrează reprezentanții Asociației Finteușu Mic.

Educarea comunității prin seminarii și dezbateri privind gestionarea eficientă a deșeurilor constituie dezideratul la care aceștia doresc să ajungă în comunitatea în care acționează.

Pârâul Valea Postii, care trece prin centrul localității, și râul Bârsău, care străbate zona arabilă din imediata apropiere a localității, transformă apele de suprafață în principalii colectori ai deșeurilor menajere și nu numai. Apele infestate se pot infiltra ușor în pânza freatică aflată la mică adâncime, iar aceasta are un impact negativ asupra mediului înconjurător.



Datorită lipsei de educație, dar și nepăsării unor cetățeni, există pericolul apariției unor accidente chimice deoarece unele instalații și agregate agricole sunt spălate în aceste ape de suprafață.

Asociația Obștească Ișcăleni – comuna Ișcălău, Republica Moldova

Insuficiența apei potabile în comuna Ișcălău, poluarea apelor care se scurg în albia râului Gîrla Mare, afluent al Prutului, depozitarea necontrolată a deșeurilor – toate acestea sunt problemele de mediu cu care se confruntă localitatea din Republica Moldova. Până în prezent, în satul Ișcălău nu există încă nicio fântână, iar lipsa apei potabile este o problemă importantă a comunității. Lipsa acută de apă potabilă este resimțită mai ales în timpul verii. Conform rezultatelor unui studiu de analiză a apelor din fântânile gospodariilor din sat, efectuat în 2008, s-a concluzionat că, din 73 fântâni, doar două oferă apă conform standardelor de calitate. Prezența „gropilor de

gunoi” impropriu amenajate pe teritoriul comunei afectează în mare măsură calitatea apei. In comuna Ișcălău, apa devine un “bun de lux” pentru locuitorii moldoveni.

Asociația Pathos – comuna Valea Cucii, județul Argeș

Această inițiativă a luat naștere ca urmare a poluării excesive de pe Valea Cucii, în zona montană Iezer-Păpușa. Aflată între cabanele Voina și Cuca, pe o distanță de aproximativ 5 km, această vale este vizitată de turiști dornici de aer curat și peisaje plăcute. Este necesar ca zona să fie ecologizată cel puțin o dată pe an, acest lucru putându-se întâmpla prin intermediul membrilor Asociației Pathos și a voluntarilor săi. Deși în 2009, membrii asociației au realizat o ecologizare a zonei, cu resurse proprii, este necesar ca acest proces să aibă loc regulat, deșeurile menajere constituind o reală problemă mai ales în timpul lunilor de vară.

Asociația ABC Afumați – comuna Afumați, județul Dolj

Asociația ABC Afumați își propune ca, prin derularea unui proiect de protejare a mediului înconjurător la nivelul celor trei sate de pe raza comunei Afumați, să aducă în prim plan o problemă de interes comun pentru membrii comunității – importanța educației ecologice și a protejării mediului înconjurător.

Suntem convinși că școala, mai ales în comunitățile rurale mici, nu poate acoperi, pe cât ar fi necesar, nevoia unor activități menite să dezvolte în rândul elevilor grija pentru conservarea mediului.



Investind în copii și stimulându-le interesul acestora pentru ecologie, comunitatea din Afumați poate deveni un spațiu în care conștiința prezevării mediului este la ea acasă!



Nu se face primăvară cu o floare, știm asta! Noi am încercat în două comunități – Merișani și Ocoliş! Tu ce vei face pentru ca România să devină mai “verde”?

Parteneri



Material publicat în cadrul proiectului „**Avem nevoie și de iarbă**”, proiect implementat de Asociația Națională a Birourilor de Consiliere pentru Cetățeni în parteneriat cu Salvați Dunărea și Delta și finanțat de Guvernele Islandei, Principatului Liechtenstein și Norvegiei prin Mecanismul Financiar al Spațiului Economic European.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Mecanismului Financiar SEE.

Editorii materialului: Asociația Națională a Birourilor de Consiliere pentru Cetățeni (ANBCC). București, Septembrie 2010